

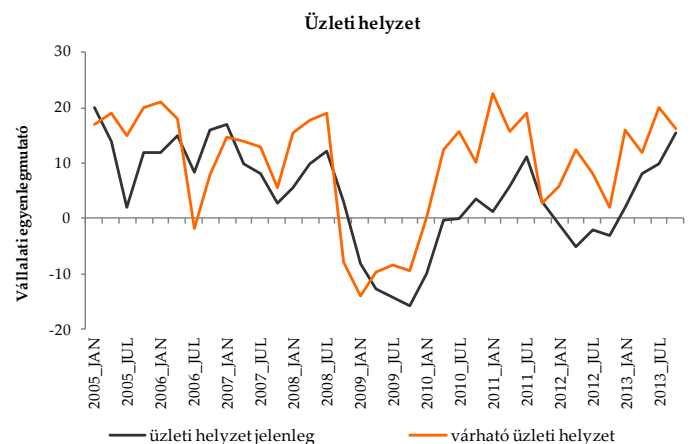
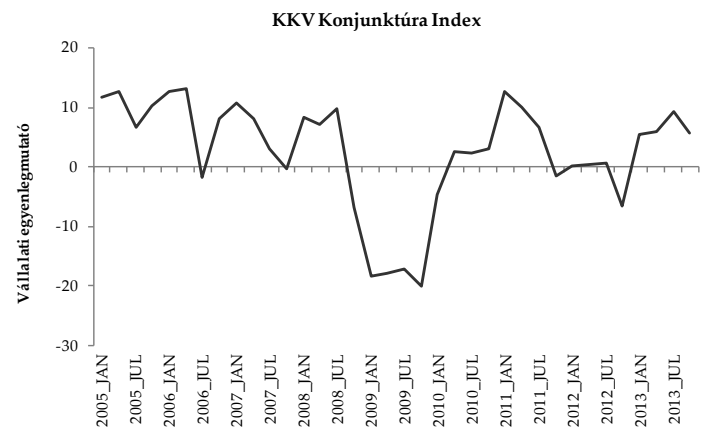
Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) a Figyelővel és a Volksbankkal közösen indított kutatásában, a KKV Körképben 2013 októberében a harminchatodik alkalommal vizsgálta meg a magyarországi kis- és közepes vállalati szektor üzleti helyzetét, kilátásait és az e cégek üzleti helyzetét befolyásoló tényezőket. A vállalkozások konjunkturális helyzetére vonatkozó kérdéseken kívül minden esetben olyan aktuális témákat, problémákat és az erre adott vállalati reakciókat vizsgálunk, amelyek fontos szerepet játszanak e vállalatcsoport alkalmazkodóképessége, jövedelmi helyzete és fejlődése szempontjából. A 2013. októberi felvétel során 299 cég vezetője válaszolt telefonon a kérdezőbiztosok által feltett kérdésekre.

Az eredmények szerint 2013 harmadik negyedében pozitív képet mutatnak a kis- és közepes vállalkozások aktuális helyzetére vonatkozó indikátorok. Minden jelenlegi helyzetre vonatkozó indikátor növekedést mutatott az előző időszakhoz képest. Ezzel szemben a jövőre irányuló várakozások negatív kilátásokat jeleznek, hiszen ezek mind csökkentek. Ezek az ellentétes hatások összességben azt eredményezik, hogy a KKV Konjunktúraindex értéke csökkent, így 2013-as jelentős emelkedése negatív fordulóponthoz ért. A Bizonytalansági Index értéke csökkent az előző időszakhoz képest, vagyis a vélemények különbözősége mérséklődött a kkv-k körében a jelenlegi és várható üzleti helyzetük megítélését illetően.

A cégek létszámát, exporttevékenységét és tulajdonszerkezetét figyelembe véve megállapítható, hogy a KKV Konjunktúraindex változását tekintve nincs jelentős különbség a csoportok között: a tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatokat leszámítva (ahol stagnált az index) mindenhol egyértelmű csökkenést figyelhetünk meg.

A kapacitáskihasználtság átlagos szintje jelentős növekedést mutat az előző három hónaphoz viszonyítva: a mutató jelenleg 81,2%-on áll, ami 2,5 százalékpontos emelkedés az előző időszakban mért adathoz képest, és közel 5 százalékponttal magasabb, mint egy évvel korábban. A kkv-k termékei és szolgáltatásai iránti kereslet enyhén növekedett az előző negyedévhez képest: a vállalkozások 13%-a számolt be alacsony, 69%-uk közepes, 18%-uk pedig magas rendelésállományról. A termelési szint indikátora jelentős növekedést mutatott az elmúlt három hónap során. Bár a termelési szint növekedését jelző cégek aránya a 2013 júliusában tapasztalt 24%-os szinthez képest 17%-ra csökkent, eközben a termelési szint elmúlt félévi csökkenéséről a vállalkozásoknak csupán 6%-a számolt be, ami drasztikus csökkenés az júliusi 25%-höz képest, így az egyenlegmutató értéke összességében jelentősen emelkedett. A cégek jelentései alapján a termelési szinthez hasonlóan az üzleti helyzet tekintetében is pozitív változás zajlott le az elmúlt negyedévhez képest. Az előző felvétel eredményeihez képest 5 százalékponttal alacsonyabb, 13%-os a rossz, és változatlanul 28%-os a jó üzleti helyzetet jelző cégek aránya, míg kielégítő üzleti helyzetről a vállalatok 59%-a számolt be az előző negyedévi 54% után.

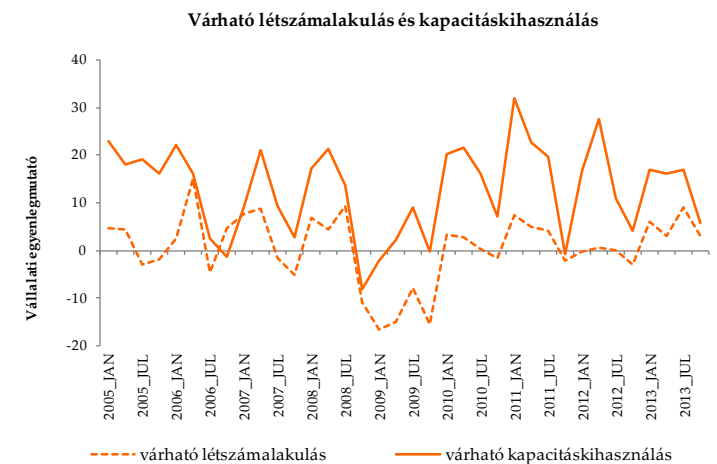
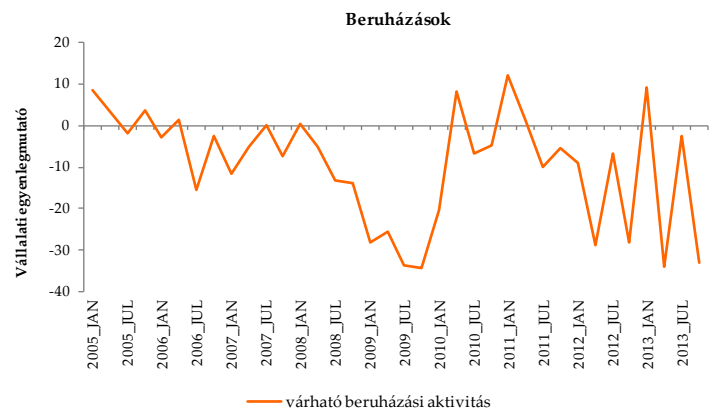
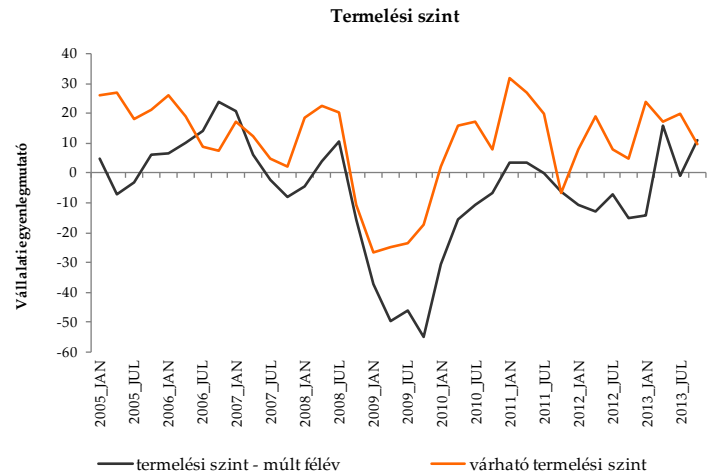
A várható üzleti helyzet mutatója a 2013 júliusi növekedés után ismét csökkenni kezdett. A cégeknek mindössze 24%-a számít jó üzleti helyzetre (ez 6 százalékponttal alacsonyabb a júliusban mértnél), és 8%-uk vár rossz üzleti helyzetet, ami 2 százalékponttal alacsonyabb az előző negyedévben mértnél. Az üzleti helyzethez hasonlóan a következő fél évben várható termelési szintre is az előző negyedévben megfigyelt

pesszimistábban tekintenek a cégvezetők: a vállalatok döntő többsége (88%) nem vár jelentős változást a termelési szint tekintetében, 2%-uk csökkenést vár, ami 4 százalékponttal kisebb a júliusinál, és mindössze 12%-uk vár pozitív változást, ami 14 százalékpontos visszaesés az előző időszakhoz képest. Az üzleti helyzet és a termelési szint mellett a cégek várakozásai kapacitáskihasználtság tekintetében is visszaesést prognosztizálnak. Az előző negyedévhez képest 10 ponttal, 16-ról 6 pontra esett vissza a mutató, ami a 2013-as év során az eddigi legalacsonyabb értéke.

A kis- és közepes vállalkozások létszámra vonatkozó terveiben is negatív fordulat tapasztalható az elmúlt negyedévhez képest: a következő fél év során a cégek 9%-a tervez munkaerő-felvételt (az előző negyedévben 15% volt ez az arány), míg 6%-uk elbocsátásokat prognosztizál, amely arány 1 százalékponttal nagyobb az előző negyedévben tapasztaltnál. A júliusi pozitív fordulatot követően ismét jelentősen visszaesett a várható beruházások mutatója: a megkérdezett cégek többsége, összesen 54%-a nem tervez beruházni, míg júliusban ez az arány mindössze 26% volt. A vállalkozások 31%-ának esetében változatlan marad a beruházási aktivitás a következő fél évben (júliusban 44% volt az ilyen cégek aránya), ugyanakkor az előző negyedévhez képest 2 százalékponttal kevesebben, a cégek 12%-a tervezi növelni a beruházásait, és 12 százalékponttal kevesebben (4%) szándékoznak csökkenteni beruházási aktivitásukat. A beruházási aktivitás erőteljes csökkenése a cégek exporttevékenységét, létszámát, tulajdonosi szerkezetét és működési szektorát illetően valamennyi vállalati kategóriában megfigyelhető.

A cégek válaszai alapján a kis- és közepes vállalkozások külföldi és belföldi árának csökkenésére lehet számítani. A belföldi értékesítési árakat a cégek 5%-a csökkentené és 66%-uk nem kíván árat változtatni. Ezzel szemben a cégek 5%-a tervezi az inflációnál jobban, 18%-uk pedig az inflációval azonos módon emelni árait a következő fél évben. A különböző gazdasági ágak vállalatai közül továbbra is a kereskedelem területén működő cégek tervezik legnagyobb arányban emelni belföldi árakat.

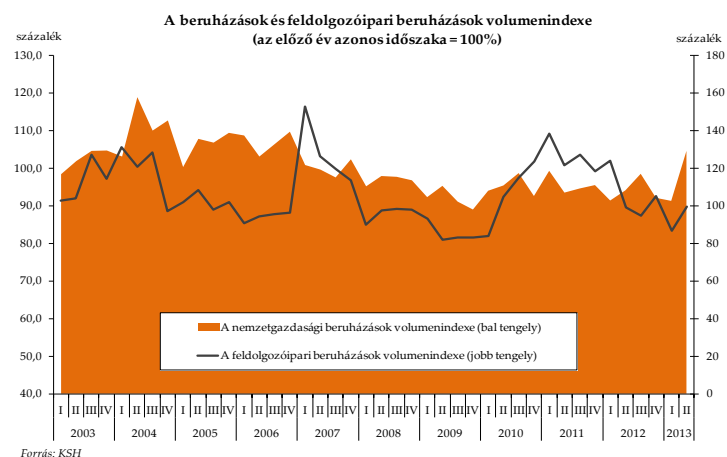
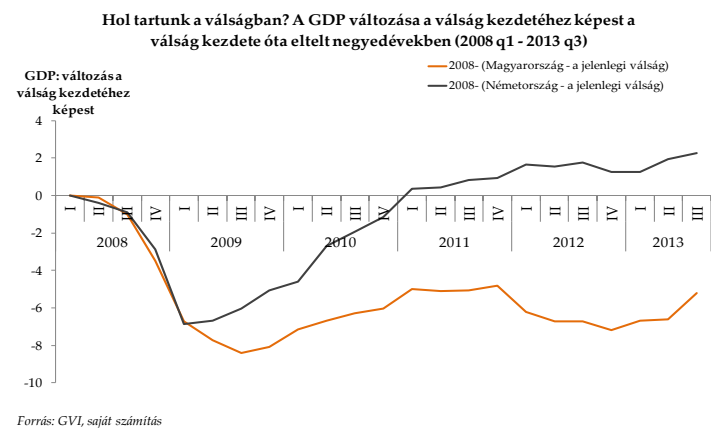
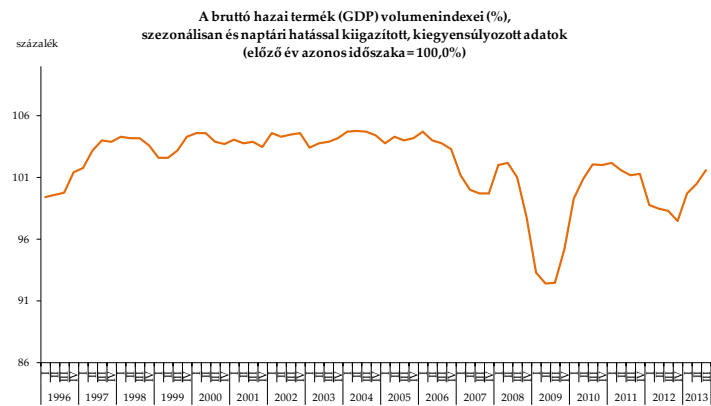

Makrogazdasági tendenciák: Magyarország gazdaságára vonatkozó előrejelzések

Az elemzőcégek Magyarországra vonatkozó, 2013 őszi elemzéseikben javították idei egész évi előrejelzésüket. 2013 egészére enyhe, 0,5-1 százalékos körüli GDP-növekedést várnak, 2014-re pedig erőteljesebb, 2 százalékos fellendülést. Azonban emellett azt is figyelembe kell venni, hogy jelentős kockázati tényezők veszélyeztetik a magyar gazdasági növekedést: a gazdaság leszakadása, elhúzódó recesszió; a nagy üzleti szektorokat és a bankszektorot sújtó adóterhelés; a beruházások volumene jelentősen mérséklődhet, mivel hiányoznak a feltételei; korlátozott és drága hitelhez jutás; a gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága miatti bizalomvesztés; alacsony foglalkoztatottság, a versenyszektorban magas munkanélküliség.

2013 novemberében az EBRD (Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank) elemzői javították előrejelzéseiket a magyar gazdaság növekedési kilátásaira vonatkozóan. 2013-ra 0,5 százalékos, 2014-re pedig 1,2 százalékos növekedést várnak. Ezzel együtt régiós összehasonlításban csak Szlovénia gazdasága teljesít gyengébben a magyar gazdaságnál. A magyar gazdaság növekedési kilátásaival kapcsolatban az EBRD szerint az idei második negyedévben meginduló kilábalást mutatnak a magyar GDP-adatok, bár a növekedést főként az állami infrastruktúra-beruházások okozták, illetve a reálberek pozitív változásának köszönhetően a fogyasztás is kissé élénkült. Véget ért tehát az ún. dupla recesszió (*double-dip*), bár a gazdaság még így is csak a 2009-es szintjére tudott visszatérni. A jövő évben az előrejelzés szerint folytatódhat a gyenge növekedés, azonban a befektetők növekvő bizonytalansága (pl. a közmuvelőket érintve) aláássa a középtávú kilátásokat. Az EBRD szerint valószínűtlen, hogy MNB növekedési hitelprogramja hatékony lehet a befektetők iránt „barátságosabbá” váló – és így a hitelkeresletet is ösztönző – gazdaságpolitika nélkül.

Több londoni pénzügyi elemzőcég javította magyar növekedési előrejelzését az idei harmadik negyedéves GDP-adatok nyomán. A Capital Economics elemzőhöz az eddigi 0,5 százalékról 1 százalékra javította a magyar gazdaság idei egész évi növekedésére adott előrejelzését. Biztatónak neveztek, hogy az euróövezet és különösen az első számú exportpiacnak számító Németország növekedésének lassulása ellenére a közép- és kelet-európai EU-térség gazdaságaiban – Csehország kivételével – gyorsult a növekedés. Az európai felzárkózó gazdaságok mindazonáltal „nem váltak le az euróövezetről”, de az új GDP-adatok arra vallanak, hogy ha a valutaunió nem süllyed ismét válságba, akkor a közép- és a kelet-európai gazdaságok szilárd kilábalási pályára állhatnak. A Capital Economics jövőre 2,0 százalékos, 2015-re viszont 1,5 százalékra visszalassuló magyar gazdasági növekedést valószínűsít. Ezt az előrejelzését a cég azzal a várakozásával indokolta, hogy a következő negyedévekben a magyar gazdaság növekedéséhez a jövő évi választásokat megelőző élénkítő intézkedések is hozzájárulnak, ám 2015-ben ezeknek az ösztönzőknek a hatásai várhatóan már gyengülnek.

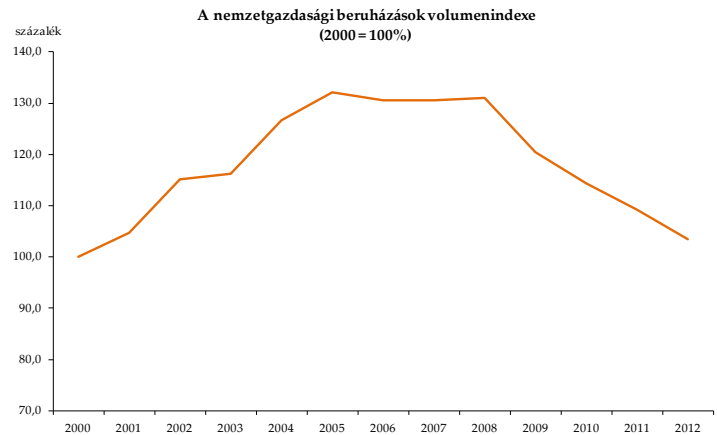
A londoni Standard Bank elemzői szerint a magyar gazdaság növekedésével kapcsolatos hosszabb távú aggodalmak forrását a beruházások jelentik, tekintettel a nagy üzleti szektorokat sújtó adóterhelésre és a bankszektorban folyó, hitelforrás-szűkítő hatású mérlegalkalmazkodási folyamatra, amelyek hosszabb időtávon korlátot szabhatnak a növekedési ütemnek.

A JP Morgan globális pénzügyi szolgáltatócsoport is jelentősen javította a magyar gazdaság idei és jövő évi növekedésére adott előrejelzését. A ház elemzői 0,6 százalékról 1,1 százalékra emelték a magyar gazdaság idei egész évi növekedésére szóló prognózisukat, és az eddig várt 2,0 százalék helyett most már 2,3 százalékos magyar GDP-növekedést valószínűsítenek 2014-re. Az elemzők véleménye szerint a magyar gazdaság növekedésének hajtóerejévé a következő negyedévekben egyre inkább a hazai kereslet válik, tekintettel az egyszerre több csatornán zajló monetáris és költségvetési ösztönzésre. Mindemellett valószínűleg az exportot is gyorsítani fogja az élenkülő külső kereslet és a magyar autóipar bővülő termelési kapacitása.

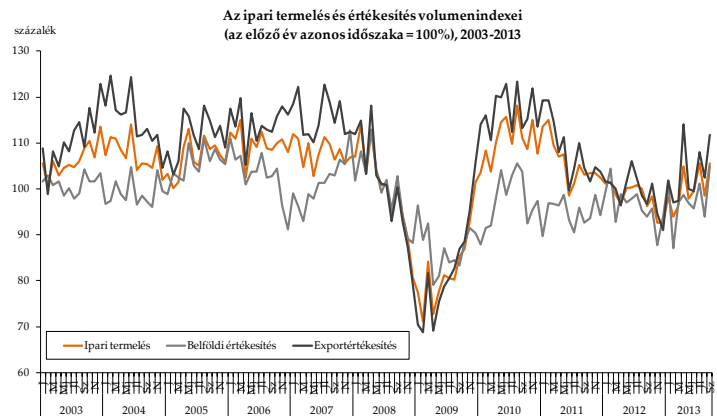
A Moody's őszi országjelentése szerint korlátozottak a kilátások a magyar gazdaságban. Magyarország „Ba1” szintű – nem befektetési ajánlású – államkötvény-osztályzata és az arra érvényes negatív kilátás a magyar gazdaság korlátozott középtávú növekedési lehetőségeit tükrözi. A cég szerint hitelminősítési szempontból az első számú kihívás a magyar gazdaság korlátozott középtávú növekedési potenciálja. E potenciált olyan strukturális tényezők terhelik, mint a gyenge demográfiai mutatók, a térségi összehasonlításban alacsony foglalkoztatási ráta és a rossz beruházási klíma. A bruttó állóeszköz-beruházások rátája csak mostanában fordult pozitív tartományba, miután 17 egymást követő negyedévben zsugorodott, mely részben a kiszámíthatatlan gazdaságpolitikai környezet kedvezőtlen hatását tükrözi. A cég a gazdasági helyzet gyengeségei közé sorolja a bankszektorban folyó, hitelforrás-szűkítő hatású mérlegalkalmazkodási folyamatot és a bankok alacsony nyereségességét is. A hitelminősítő a magyar gazdaság előtt álló kihívások között említi a magas államadósság-rátát, amely a cég 2013-ra szóló becslése szerint a GDP 80 százaléka lesz.

Más nagy londoni házak is azzal számolnak, hogy a költségvetési és a vele párhuzamos monetáris ösztönzés érezhető módon gyorsítani fogja a magyar gazdaság növekedését. A Bank of America-Merrill Lynch bankcsoport londoni elemzőrészlege azt valószínűsítette legutóbbi prognózisában, hogy a magyar gazdaság teljesítménye 2014-ben 2,6 százalékkal növekedhet, mely mögött egyrészt az áll, hogy a költségvetési és a monetáris politika egyaránt a növekedés élénkítésére összpontosít, másrészt az, hogy a hazai kereslet ötévi zsugorodás után valószínűleg elérte mélypontját.

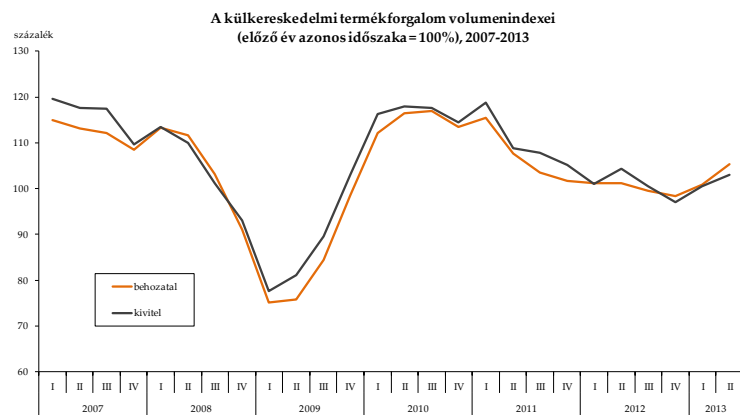
Az HSBC globális bankcsoport elemzői új előrejelzésükben közölték, hogy a Magyarországon zajló erőteljes monetáris ösztönzés figyelembevételével az eddigi 1,3 százalékról 2,0

Forrás: KSH

Forrás: KSH

Forrás: KSH

százalékra javították a magyar gazdaság jövő évi növekedésére adott prognózisukat.

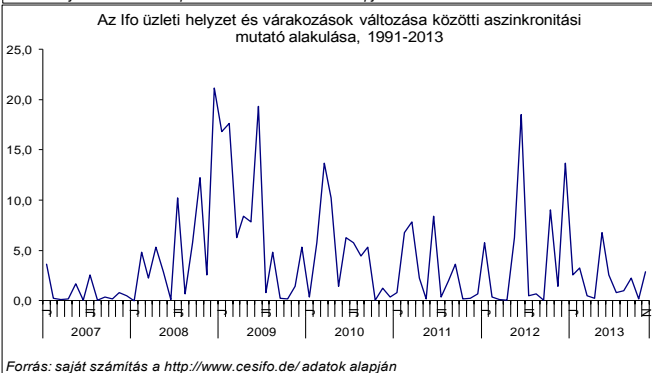
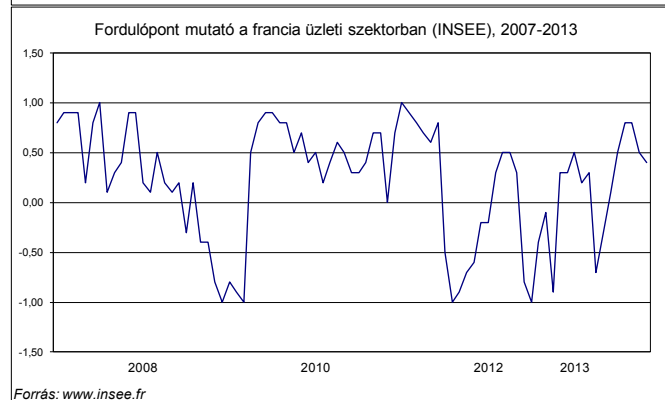
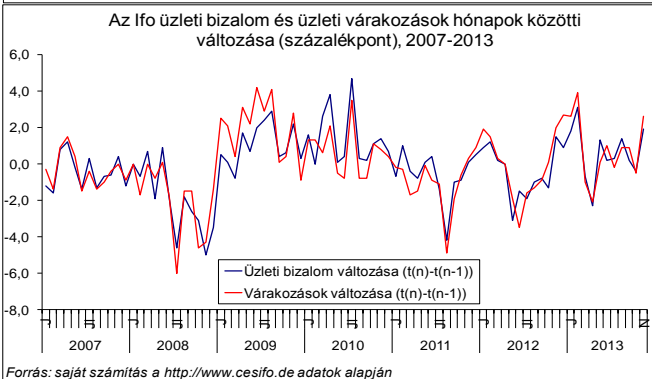
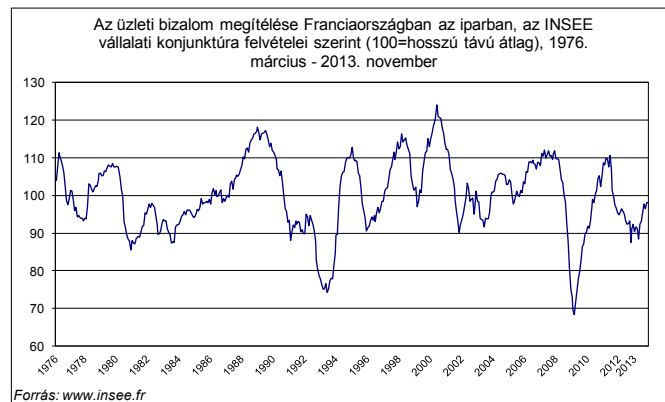
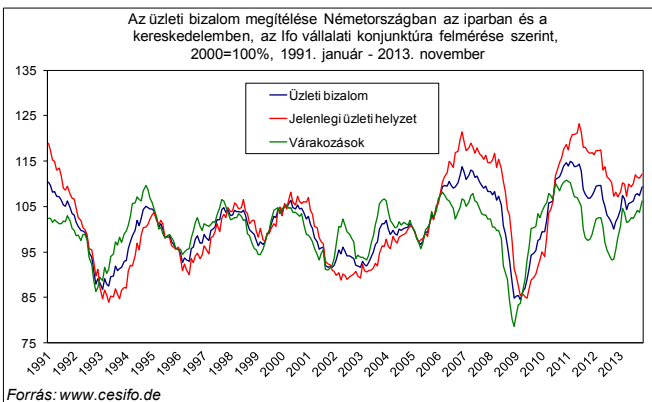
A Barclays befektetési bankcsoportja legutóbbi negyedéves elemzésében a magyar gazdaság jövő évi növekedésére szóló előrejelzését csaknem megkétszerezte: az általa eddig várt 1,1 százalékos bővülés helyett most már 2,0 százalékos GDP-növekedést vár Magyarországon 2014-ben. A Barclays szakelemzői szerint a magyar gazdaság lendülete elsősorban az élénkülő euróövezeti növekedésből és az MNB növekedési hitelprogramjából ered.

Forrás: vg.hu, napi.hu, portfolio.hu

Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe 2013 novemberében jelentős mértékben nőtt. A megkérdezett cégek elégedettebbek voltak jelenlegi üzleti helyzetükkel, mint a megelőző hónapban voltak. A következő fél évre vonatkozó várakozások a 2011 tavasza óta mért legmagasabb szintre emelkedtek. Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási index értéke nőtt novemberben, tehát az üzleti bizalmi indexet nagyobb mértékű bizonytalanság jellemzi, mint a megelőző hónapban. Az Ifo szakértői úgy látják, a német gazdaság várhatóan a téli időszakban is jól fog teljesíteni. (Forrás: Ifo, <http://www.cesifo-group.de>)

A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a novemberben megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete stabil maradt. Az INSEE üzleti bizalmi indexe változatlanul 98 ponton áll, tehát közel hosszú távú átlagos értékéhez. A gazdasági fordulópont mutatója enyhén csökkent, de továbbra is a kedvező konjunkturális helyzetet jelző zónában van. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója csökkent és átlagos értéke alá került. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitására vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – novemberben csökkenést mutatott, megszakítva ezzel az április óta tartó pozitív tendenciát, és így immár nem éri el hosszú távú átlagos értékét. (Forrás: INSEE, <http://www.insee.fr>)

Írták: Makó Ágnes (elemző, GVI)

Hajdu Miklós (elemző, GVI)

Kompaktor Emília

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2013 / december, Budapest,

2013-12-12

*Minden kedves Olvasónknak kellemes ünnepeket
és boldog Újévet kívánnak a GVI munkatársai*